

Bruxelles, 11. listopada 2024.
(OR. en)

14450/24

ELARG 131
COEST 554
CODEC 1931
CADREFIN 148
FIN 899
ECOFIN 1137
BUDGET 60
POLGEN 131

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	10. listopada 2024.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2024) 470 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Komunikacija o Planu rasta za Moldovu

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2024) 470 final.

Priloženo: COM(2024) 470 final

Bruxelles, 9.10.2024.
COM(2024) 470 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Komunikacija o Planu rasta za Moldovu

UVOD

Politika proširenja Europske unije (EU) i dalje je od ključne važnosti za očuvanje i promicanje mirne, stabilne, snažne i ujedinjene Europe. Rуска agresija na Ukrajinu još jednom je pokazala da politika proširenja zahtijeva odlučne geostrateške korake. Punopravno članstvo Republike Moldove (dalje u tekstu „Moldova”) u političkom je, gospodarskom i sigurnosnom interesu EU-a. To je izravan odgovor na težnje moldavskih građana da se pridruže Europskoj uniji te predstavlja put prema stabilnoj i uspješnoj demokraciji, boljoj gospodarskoj i socijalnoj situaciji, a u konačnici i prema sigurnijoj, mirnijoj i prosperitetnijoj budućnosti. EU sad treba pružiti potrebnu potporu Moldovi kako bi se ubrzao održiv i uključiv gospodarski rast i proces pristupanja, oslanjajući se na reforme povezane s pristupanjem EU-u i novi Plan rasta za Moldovu.

Konvergencija Moldove s jedinstvenim tržištem EU-a započela je 2014. privremenim stupanjem na snagu Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Moldove¹, koji je uključivao područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine (DCFTA). Na temelju Gospodarskog i investicijskog plana za Istočno partnerstvo² EU je u suradnji s međunarodnim financijskim institucijama već mobilizirao 1,6 milijardi EUR javnih i privatnih ulaganja u vodeće projekte u Moldovi. Gospodarski i investicijski plan imao je glavnu ulogu u usmjeravanju ulaganja u ključne sektore kao što su povezanost, energetska učinkovitost, razvoj poslovanja i konkurentnost. Oporavak Moldove usporili su pandemija bolesti COVID-19 te veliko gospodarsko i socijalno opterećenje zbog ruske agresije na Ukrajinu i pokušaja Rusije da destabilizira zemlju kampanjama dezinformiranja, kao i sredstvima energetske i gospodarske prisile³. Bruto domaći proizvod (BDP) Moldove po stanovniku 2023. iznosio je 29 % prosječnog BDP-a u EU-u, što upućuje na velike socioekonomske razlike u odnosu na EU.

Usprkos tim poteškoćama, od podnošenja zahtjeva za pristupanje EU-u u ožujku 2022. Moldova je pokazala otpornost i provodila reforme važne za napredak na putu prema članstvu u Uniji. Budući da se obvezala na provedene reformi, u lipnju 2022. dodijeljen joj je status zemlje kandidatkinje, a pregovori o pristupanju otvoreni su u lipnju 2024. Međutim, spor gospodarski rast i spora konvergencija neće dopustiti brz napredak prema članstvu u EU-u bez daljnje odlučne političke i gospodarske potpore.

EU je u Novom planu rasta za zapadni Balkan, predstavljenom 2023.⁴, istaknuo važnost pomaganja partnerima sa zapadnog Balkana. Planom rasta za Moldovu nastoje se riješiti problemi slični onima kakve su imale zemlje zapadnog Balkana, potaknuti socioekonomska konvergencija s EU-om i poduprijeti proces pristupanja na temelju provedbe reformi povezanih s EU-om. On će poslužiti kao novi i usporediv poticaj moldavskom gospodarstvu i društvu. Na temelju tog će se Plana, koji se temelji na tri stupa, ubrzati socioekonomske i temeljne reforme (1. stup), poboljšati pristup jedinstvenom tržištu EU-a (2. stup) i povećati financijska pomoć putem namjenskog Instrumenta za reforme i rast za Moldovu (3. stup). Taj Plan i Instrument

¹ Sporazum o pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Moldove, s druge strane, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:22014A0830\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:22014A0830(01)).

² SWD(2021) 186 final.

³ Rusija je 4. prosinca 2023. potpuno zabranila uvoz povrća i voća iz Moldove.

⁴ COM(2023) 691 final.

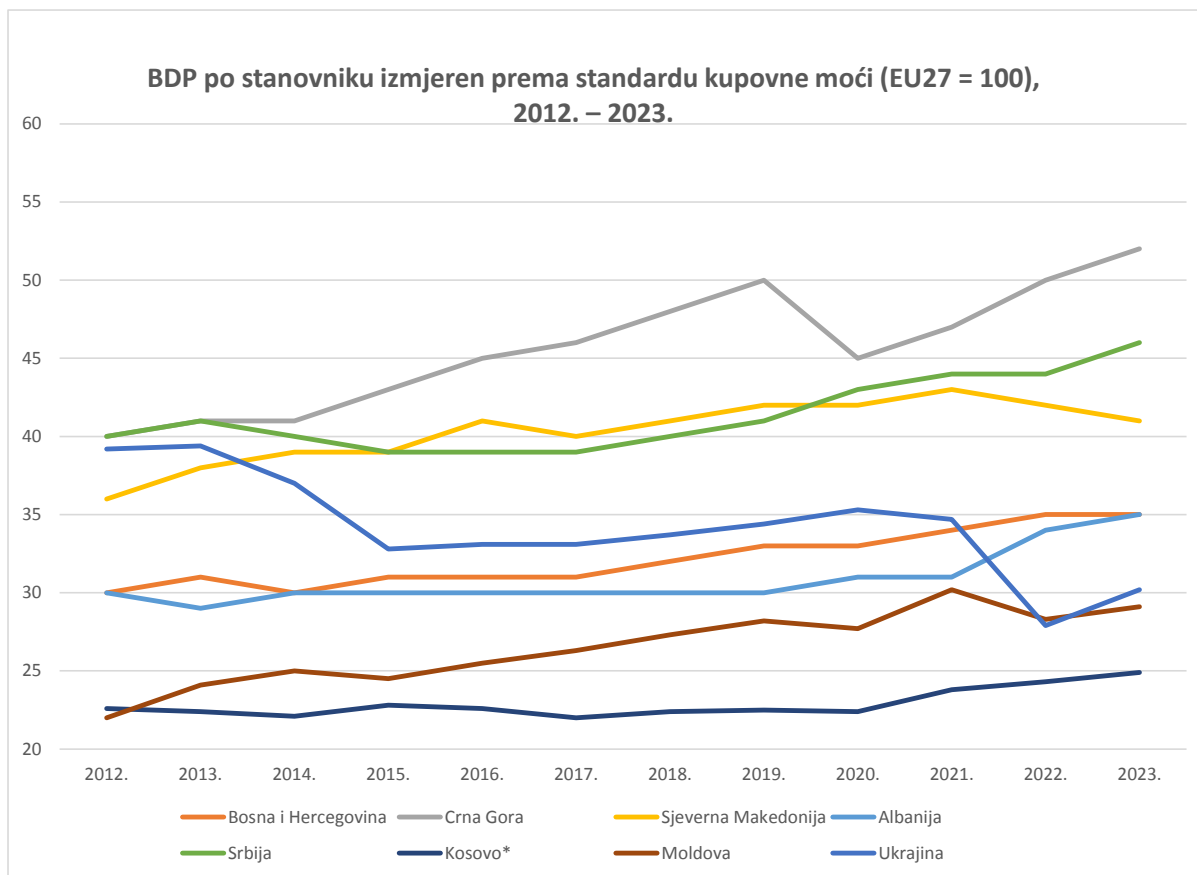
zajedno će omogućiti i potaknuti reforme i ulaganja potrebne za ubrzavanje procesa pristupanja te održiv rast i dekarbonizaciju moldavskog gospodarstva u korist njezinih građana.

Na temelju Plana rasta za Moldovu ojačat će se konkurentnost, poduprijeti znatna ulaganja u privatni sektor i infrastrukturu, poboljšati gospodarsko upravljanje, razvijati njezin socijalni kapital, podupirati zelena i digitalna tranzicija te promicati vladavina prava i borba protiv korupcije, čime će se nastojati riješiti temeljni strukturni nedostaci koji koče njezin rast te će joj se pomoći da razvije funkcionalno i otvoreno tržišno gospodarstvo koje se može nositi s pritiskom konkurencije i tržišnim silama unutar EU-a. Brže usklađivanje sa zakonima i standardima EU-a olakšat će i postupnu integraciju Moldove u jedinstveno tržište EU-a, što znači da će ona moći iskoristiti neke prednosti članstva u EU-u prije pristupanja, a to će pak potaknuti održivi gospodarski rast i otvaranje radnih mjesta.

1. TRENUTAČNO SOCIOEKONOMSKO STANJE U MOLDOVI

Iako je sadašnja vlada uspješno rješavala višebrojne krize, moldavsko gospodarstvo posljednjih godina ne uspijeva poboljšati gospodarsku konvergenciju s EU-om. BDP po stanovniku u 2023. iznosi 29 % prosječnog BDP-a u EU-u, odnosno manje od većine zemalja zapadnog Balkana. Moldavsko gospodarstvo sporo se oporavlja od nedavnih vanjskih šokova i recesija koje je uzrokovala pandemija bolesti COVID-19, a pogoršali su ga ruska agresija na Ukrajinu, instrumentalizacija energije te energetske i izbjegličke krize koje su slijedile⁵. Očekuje se da će se gospodarski oporavak nastaviti 2024. i 2025., iako se ne predviđa da će godišnji rast BDP-a doseći razinu potrebnu za brzu konvergenciju s prosjekom EU-a.

⁵ Nakon smanjenja BDP-a za 8 % u 2020. zbog pandemije bolesti COVID-19, nakon čega je uslijedio velik porast BDP-a za 14 % u 2021., moldavsko gospodarstvo ponovno se smanjilo za 5 % u 2022., nakon početka ruske agresije na Ukrajinu. Na gospodarske rezultate znatno je utjecala i energetska kriza povezana s ovisnošću o ruskom plinu i velikim sušama koje su negativno utjecale na žetvu, o kojoj uvelike ovisi moldavsko gospodarstvo. Moldavsko gospodarstvo postupno se, doduše sporo, oporavlja, a rast realnog BDP-a u 2023. dosegao je 0,7 %.

Izvor: Eurostat i Svjetska banka.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

Osim toga, moldavsko gospodarstvo suočava se s posljedicama godina nedovoljnih ulaganja, a gospodarska diversifikacija i dalje je niska. Moldova uglavnom izvozi poljoprivredne i industrijske proizvode s niskom dodanom vrijednošću, kao što su žitarice i uljarice, električna oprema i tekstil. Zbog nedostatka kvalificirane radne snage, niske produktivnosti i jedne od najviših stopa iseljavanja u Europi, ima poteškoća s održavanjem kvalificiranog ljudskog kapitala potrebnog za rast gospodarstva. Javna ulaganja i dalje odgovaraju tek malom dijelu BDP-a, čime se smanjuje mogućnost nadogradnje ključne energetske, digitalne i prometne infrastrukture. Rуска agresija na Ukrajinu još je više otežala privlačenje izravnih stranih ulaganja. Imovina poduzeća u državnom vlasništvu, koja iznosi otprilike jednu petinu moldavskog BDP-a, predstavlja fiskalno opterećenje za gospodarstvo i smanjuje tržišno natjecanje i učinkovitost.

U kombinaciji s općenito lošim poslovnim okruženjem i ovisnošću o uvozu energije, to znatno smanjuje sposobnost Moldove da iskoristi mogućnosti koje pruža područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine u EU-u. Tu se nude brojne mogućnosti, a da bi ih iskoristila, Moldova mora povećati ne samo obujam, nego i dodanu vrijednost izvoza u poljoprivrednom, proizvodnom, informacijskom i komunikacijskom sektoru te u drugim uslužnim sektorima.

Ambiciozna strategija za reforme i ulaganje mogla bi biti katalizator za postizanje tih ciljeva.

2. PLAN RASTA ZA MOLDOVU I NJEGOVI GLAVNI STUPOVI

Budući da se Moldova oporavlja od nedavnih vanjskih šokova, potrebno joj je pružiti veliku pomoć kako bi iskoristila svoje gospodarske mogućnosti, ubrzala konvergenciju i promicala uključiv i održiv gospodarski rast za svoje građane. Kako bi se postigao pravodoban napredak, predloženi Plan rasta za Moldovu, kao za Ukrajinu i zapadni Balkan, oslanjat će se na tri stupa:

- 1) ***ubrzavanje socioekonomskih i temeljnih reformi***⁶ pružanjem potpore za namjenski program reformi koji je usko povezan s procesom pristupanja Moldove EU-u;
- 2) ***poboljšanje pristupa jedinstvenom tržištu EU-a*** na temelju mogućnosti koje nudi područje produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine i sudjelovanje u programima i politikama EU-a, ako se Moldova uskladi s relevantnim pravilima jedinstvenog tržišta EU-a;
- 3) ***povećanje financijske pomoći*** radi provedbe socioekonomskih i temeljnih reformi te doprinošenje pokretanju ulaganja putem namjenskog Instrumenta za reforme i rast za Moldovu, pri čemu bi isplate ovisile o napredovanju reformi.

Ta tri stupa međusobno se nadopunjuju i oslanjaju se na proces reformi u skladu sa Sporazumom o pridruživanju / područjem produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine i rezultatima Gospodarskog i investicijskog plana te predstavljaju rješenje za temeljne strukturne probleme koji koče rast te zemlje, a mogli bi joj pomoći i da udvostruči svoje gospodarstvo u sljedećem desetljeću. U skladu s metodologijom proširenja⁷ ubrzat će se i donošenje i provedba pravne stečevine te ostvariti socioekonomske koristi integracije prije pristupanja EU-u. Stoga je za iskorištavanje prednosti integracije i stvaranje povoljnog okruženja za privlačenje privatnih ulaganja, kao i za održiv gospodarski rast uz smanjivanje emisija, neophodno provoditi temeljne reforme, uključujući one za jačanje vladavine prava i temeljnih prava.

1. stup: Ubrzavanje socioekonomskih i temeljnih reformi zahvaljujući namjenskom programu reformi

Kako bi se ubrzala održiva i uključiva socioekonomska konvergencija Moldove s EU-om prije pristupanja, Plan rasta za Moldovu temeljit će se na programu reformi. Program reformi pomoći će u strukturiranju i osiguravanju provedbe ambicioznih inicijativa za reforme te poticati njihovu provedbu i omogućivati povezana ulaganja. Temeljit će se na nacionalnoj razvojnoj strategiji⁸, Nacionalnoj strategiji strateškog razvoja do 2030., nacionalnim sektorskim strategijama, Programu pridruživanja između EU-a i Moldove za razdoblje 2021. –

⁶ Dio o temeljnim pitanjima uključuje: 23. poglavlje – pravosuđe i temeljna prava, 24. poglavlje – pravda, sloboda i sigurnost, gospodarski kriteriji, rad demokratskih institucija, reforma javne uprave, 5. poglavlje – javna nabava, 18. poglavlje – statistika i 32. poglavlje – financijska kontrola.

⁷ COM(2020) 57 final.

⁸ [LP315/2022 \(legis.md\)](#).

2027., postojećim preporukama iz godišnjih paketa za proširenje, zaključcima ekonomskog i financijskog dijaloga te programu ekonomskih reformi i prioritetnom akcijskom planu za razdoblje 2023. – 2024.⁹ Moldavski program reformi ocjenjuje i odobrava Europska komisija.

U programu reformi utvrdit će se prioritetne reforme za socioekonomski razvoj, koje će se temeljiti na **ključnim pokretačima gospodarskog rasta**: gospodarskoj konkurentnosti, gospodarskoj otpornosti, uključujući infrastrukturu i energiju, gospodarskom upravljanju, socijalnom kapitalu te zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Kako bi se promicala **gospodarska konkurentnost**, program reformi podrazumijevat će mjere za poboljšanje poslovnog okruženja i potpore MSP-ovima, među ostalim iz regulatorne perspektive, provedbu nove industrijske politike te promicanje izvoza i ulaganja kako bi se olakšala integracija lokalnih poduzeća u globalne lance vrijednosti. Za jačanje **gospodarske otpornosti** bit će potrebne strukturne reforme kako bi se riješio problem loše povezanosti, konkretno kako bi se uskladile prometne, energetske i digitalne politike te osigurala znatno veća ulaganja u te ključne sektore. Osim toga, morat će se poboljšati **gospodarsko upravljanje**, među ostalim tako da se poboljša upravljanje javnim financijama putem sustava revizije i kontrole te poveća učinkovitost poduzeća u državnom vlasništvu i smanji njihova dominacija u proizvodnim sektorima.

Kad je riječ o **socijalnom kapitalu**, bit će potrebno donijeti mjere za poticanje reformi u području obrazovanja, vještina, uključivog zapošljavanja i prilika na tržištu rada, pri čemu posebni naglasak treba staviti na mlade, rodnu ravnopravnost te poboljšanje ekonomskog položaja žena, socijalne zaštite i zdravlja.

Naposljetku, u skladu s obvezom Moldove da do 2050. postigne klimatsku neutralnost, **zeleni tranzicija** kao horizontalni prioritet pomoći će Moldovi da dekarbonizira svoje gospodarstvo i infrastrukturu i tako smanji uništavanje okoliša i onečišćenje. U okviru zelene tranzicije nastojat će se povećati produktivnost resursa i bioraznolikost te potaknuti kružno gospodarstvo, kao i smanjiti ugljični otisak u okolišu i jačati institucije za zaštitu okoliša.

U programu reformi utvrdit će se ključne reforme **u svim temeljnim aspektima** procesa pristupanja EU-u zbog njihove međusektorske prirode, središnje uloge u procesu pristupanja i važnosti za uspjeh gospodarstva i zdravo poslovno okruženje te povjerenje ulagača. Reforme će ojačati vladavinu prava, borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala te upravljanje unutarnjim poslovima, uključujući usklađivanje vizne politike s EU-om. Osim toga, zaštitit će se temeljna prava, među ostalim sloboda izražavanja i funkcioniranje demokratskih institucija, te unaprijediti reforma moldavske javne uprave.

O provedbi **programa reformi** ovisit će tempo provedbe Plana rasta za Moldovu, što znači da će isplata sredstava EU-a u okviru Instrumenta za reforme i rast ovisiti o napretku i pridonositi ubrzanju pregovora o pristupanju.

⁹ Prioritetni akcijski plan za pojačanu provedbu komponente područja produbljene i sveobuhvatne slobodne trgovine Sporazuma o pridruživanju između Republike Moldove i Europske unije u razdoblju 2023. – 2024.: [Trgovinski odnosi EU-a i Moldove \(europa.eu\)](https://europa.eu/trgovinski-odnosi-eu-a-i-moldove).

2. stup: Poboljšanje pristupa jedinstvenom tržištu EU-a

Jedna je od glavnih svrha Plana rasta pružiti toj zemlji više prilika za produbljivanje veza s jedinstvenim tržištem EU-a. Na temelju Plana rasta postupno će se ojačati sposobnost Moldove da se nosi s konkurentskim pritiscima na tržištu i omogućiti pristup tržištu za robu i usluge veće vrijednosti u svim sektorima usmjerenima na izvoz, čime će se potaknuti održiv i uključiv rast te otvaranje radnih mjesta. Cilj je da se norme i standardi EU-a primjenjuju na moldavske proizvode i tako stvore jednaki uvjeti za moldavske izvoznike i izvoznike iz EU-a.

U Planu rasta predlaže se provedba ciljanih mjera u pet prioritetnih područja u kojima Moldova može odmah povećati koristi od jedinstvenog tržišta: i. slobodno kretanje robe i integracija u lance opskrbe, ii. olakšavanje trgovine i prometne povezanosti, iii. integracija u energetska tržišta EU-a, iv. integracija u digitalno tržište i v. pristup jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA).

Hitne mjere odnosit će se na slobodno kretanje robe, konkretno na normizaciju, certificiranje, ocjenjivanje sukladnosti i nadzor tržišta, što će doprinijeti moldavskom izvozu na jedinstveno tržište. Kako se Moldova bude približavala odgovarajućoj razini spremnosti, otvorit će se dodatne mogućnosti. Pristupanjem Moldove Konvenciji o zajedničkom proвозnom postupku i korištenjem sustava kontrole trgovine i stručnog sustava TRACES u **trgovini i prometnim vezama** može se olakšati postupak prelaska granica, uključujući carinu, i poboljšati sveukupna sigurnost lanca opskrbe. Usto će se istražiti mogućnost pojednostavnjenja postupaka na granici kako bi se poboljšali trgovinski tokovi. Pristup Moldove **jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA)**, pod uvjetom da su ispunjeni potrebni kriteriji i donesena odluka Europskog platnog vijeća, potaknut će prekograničnu trgovinu i ulaganja. Budući da se planira uključivanje u jedinstveno digitalno tržište, podupirat će se pridruživanje Moldove Unijinom području roaminga, kao i **vodećim inicijativama EU-a**, uključujući lisnicu EU-a za digitalni identitet i pričuvu EU-a za kibernetičku sigurnost.

Daljnja moguća područja suradnje **uključuju kritične lijekove, e-trgovinu i priznavanje vještina**. Zahvaljujući pristupu Savezu za kritične lijekove Moldova bi mogla razviti strateška partnerstva za osiguravanje opskrbe takvim lijekovima. Mogle bi se razviti usluge povezane s e-trgovinom, uključujući dostavu paketa i turističke usluge, dok bi suradnja u području vještina i priznavanja kvalifikacija poboljšala pristup moldavskih građana tržištu rada EU-a (vidjeti Prilog).

Moldova već ima razvijene trgovinske odnose sa svojim susjedima u EU-u, čiji se opseg u proteklih deset godina udvostručio. Trebalo bi istražiti nove mogućnosti za povećanje obujma i dodane vrijednosti trgovine te moguće prednosti za tu zemlju, među ostalim daljnje jačanje trgovinskih odnosa s Ukrajinom. Boljem pristupu Moldove jedinstvenom tržištu EU-a doprinosi i njezino sudjelovanje u Srednjoeuropskom ugovoru o slobodnoj trgovini (CEFTA)¹⁰ pa se očekuje da će nastaviti konstruktivno podupirati rad te regionalne organizacije. Moldovi

¹⁰ Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA) iz 2006. okuplja zemlje zapadnog Balkana i Moldovu u regionalno trgovinsko područje s ciljem liberalizacije trgovine robom i uslugama u regiji. Rad CEFTA-e uključen je 2020. u akcijski plan za zajedničko regionalno tržište.

će se pomoći i u jačanju politika regionalnog razvoja i pametne specijalizacije, pri čemu će se uzimati u obzir međuregionalna suradnja u EU-u, uključujući dunavsku i crnomorsku regiju¹¹.

3. stup: Povećanje financijske pomoći za potporu socioekonomskim i temeljnim reformama i privlačenje ulaganja

EU je posljednjih godina bio glavni pružatelj financijske pomoći za jačanje otpornosti Moldove te joj je pružao ciljanu potporu. Od 2021. stavio je na raspolaganje 2,2 milijarde EUR u obliku zajmova i bespovratne potpore, čime je potvrdio da podupire tu zemlju i solidaran je s njom. Moldova prima potporu EU-a u okviru Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI). Financijska sredstva usmjeravaju se u više oblika potpore, kao što su izravna proračunska potpora, makrofinancijska pomoć te sudjelovanje u programima EU-a i projektima s međunarodnim financijskim institucijama uz proračunska jamstva EU-a.

S obzirom na to da je Moldova na putu da postane članica EU-a, Instrumentom za reforme i rast za Moldovu (dalje u tekstu: Instrument) nastoji se pružiti **veća financijska potpora** za provedbu sveobuhvatnog programa reformi. Ulaganja će Moldovi pomoći da ostvari svoj puni potencijal u području održivog gospodarskog i socijalnog razvoja i približi se državama članicama EU-a i tako poboljša životni standard i ubrza pristupanje.

U okviru tog instrumenta, koji je predstavljen kao zaseban zakonodavni prijedlog Europskom parlamentu i Vijeću te izrađen po uzoru na Instrument za reforme i rast za zapadni Balkan¹², isplatit će se potpora u iznosu do 1,8 milijardi EUR. Financirat će se iz 420 milijuna EUR bilateralnih dodijeljenih sredstava predviđenih za Moldovu u okviru NDICI-ja i pokrivat će razdoblje 2025. – 2027. Dio tog iznosa upotrijebit će se za **zajmove**, koji će se izravno isplaćivati u nacionalni proračun Moldove, kako bi se ubrzale reforme iz programa reformi i omogućila potrebna ulaganja. Ti će zajmovi biti vrlo povoljni, s dugim rokom otplate i povoljnim kamatnim stopama. **Bespovratna** financijska potpora i dalje će se pružati iz bilateralne omotnice, uključujući tehničku pomoć za provedbu prioriteta Plana rasta i potporu civilnom društvu, a Moldova će i dalje imati koristi od regionalnih inicijativa i sudjelovati u programima EU-a.

Isplate u okviru Instrumenta ovisit će o provedbi posebnih reformi i ulaganja utvrđenih u programu reformi, a one će služiti kao uvjeti plaćanja, što znači da će se nakon njihova ostvarenja moći osloboditi sredstva u okviru novog Instrumenta za reforme i rast prema utvrđenom vremenskom okviru.

Plan rasta povezat će povećanu financijsku potporu u okviru trećeg stupa i program reformi u okviru prvog stupa, kao i mogućnosti koje nudi drugi stup (pristup jedinstvenom tržištu EU-a). Na taj će način ubrzati usklađivanje s vrijednostima, propisima i standardima EU-a te doprinijeti socioekonomskoj konvergenciji Moldove s EU-om i procesu pristupanja.

Očekuje se da će se na temelju Instrumenta mobilizirati oko 2,5 milijardi EUR novih ulaganja međunarodnih financijskih institucija i privatnog sektora. To znatno povećanje javnih i

¹¹ Konkretno putem Strategije EU-a za dunavsku regiju i Zajedničkog pomorskog programa za Crno more.

¹² Uredba (EU) 2024/1449 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o uspostavi Instrumenta za reforme i rast za zapadni Balkan.

privatnih ulaganja bit će usko povezano s provedbom programa reformi kako bi se osigurala infrastruktura za energetska, prometna i digitalna povezanost potrebna za razvoj poduzeća i trgovine. Instrument će poticanjem drugih ulaganja pomoći Moldovi na putu prema dekarbonizaciji, a **Platforma za ulaganja u susjedstvu** (NIP)¹³ bit će glavno sredstvo za njihovu provedbu. Temeljit će se na već obavljenom radu u okviru Gospodarskog i investicijskog plana za Moldovu¹⁴, koji je predvodio ulaganja u ključne sektore kao što su povezanost, energetska učinkovitost, razvoj poslovanja i konkurentnost.

Plan rasta, s naglaskom na programu reformi i usklađenim ulaganjima, poslužit će kao čvrst strateški okvir i mogao bi pomoći Moldovi u koordinaciji donatora, posebno u kontekstu platforme za partnerstvo Moldove, koja okuplja države članice EU-a, zemlje skupine G7, međunarodne partnere i partnere sličnih stavova.

ZAKLJUČAK

Moldova je na putu da postane članica EU-a. Zbog ruske agresije na Ukrajinu i ruskog hibridnog ratovanja protiv Moldove ona se i dalje suočava sa znatnim poteškoćama u ponovnom pokretanju gospodarskog rasta i primjerenom napredovanju socioekonomskih reformi. Nadovezujući se na Plan rasta za zapadni Balkan, Plan rasta za Moldovu predstavlja pravodobnu ponudu EU-a da joj se pomogne poboljšati mogućnost održivog gospodarskog razvoja i ubrzati temeljne reforme potrebne za smanjenje razlike u gospodarskoj konvergenciji.

Plan sadržava tri povezana stupa, koji će pomoći u **integraciji Moldove u EU i jedinstveno tržište**. Cilj je Plana da se prevladaju strukturni izazovi te unaprijede temeljne reforme u području vladavine prava i borba protiv korupcije i organiziranog kriminala. Provedbom plana uklonit će se veliki nedostaci u ulaganjima u infrastrukturu i poduzeća, promicati zelena i digitalna tranzicija te povećati produktivnost prije svega u ključnim sektorima s velikim potencijalom rasta. To će moldavskom gospodarstvu omogućiti da se tijekom sljedećeg desetljeća potencijalno udvostruči i privuče nova kapitalna ulaganja. Time će se olakšati osnivanje 5000 novih poduzeća i pomoći da 100 000 moldavskih građana pronađe posao.

Kako bi u potpunosti iskoristila Plan rasta, Moldova mora provesti reforme i **osigurati sveobuhvatan pristup koji uključuje sve segmente društva**, što bi trebalo dovesti do bržeg usklađivanja sa zakonima i normama EU-a, kao i do provedbe reformi u temeljnim područjima procesa proširenja. Za učinkovitu provedbu bit će potreban pouzdan mehanizam i snažna međuinstitucijska koordinacija unutar zemlje.

Plan rasta poslužit će kao strategija za ulaganja u budućnosti i platforma za bolju koordinaciju donatora, ali i za osiguravanje široke i ciljane potpore za najvažnije reforme i ulaganja.

¹³ Platforma za ulaganja u susjedstvu je mehanizam za mobilizaciju dodatnih sredstava za financiranje infrastrukturnih projekata u istočnom i južnom susjedstvu EU-a. U okviru te platforme objedinjuju se bespovratna sredstva EU-a i država članica i tako se mobiliziraju zajmovi europskih financijskih institucija i doprinosi samih partnerskih zemalja.

¹⁴ U okviru Gospodarskog i investicijskog plana već je mobilizirano 1,6 milijardi EUR javnih i privatnih ulaganja, što pokazuje njegovu učinkovitost u privlačenju resursa i jačanju gospodarske otpornosti.

Poticanjem snažnog i otpornog gospodarstva Plan rasta za Moldovu donijet će konkretne koristi svim građanima i postaviti temelje za održivu, prosperitetnu i mirnu budućnost te zemlje, u skladu s njezinom ambicijom da ubrza integraciju s EU-om.